

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. aprila 1856.

Kaj donáša več dobička: ali stareje vole, ki niso več za vprego, nepitane prodati, ali jih poprej spitati?

Nekteri gospodarji mislijo, da se klaja za pitanje (debeljenje) tacih goved ne spleča in da tedaj bolj kaže jih po opravljeni jesenski setvi prodati, in namesto njih mlado vprežno živino kupiti in jo čez zimo rediti, da je spomladi potem za delo dobra, ali pa že močne vole pred pomladansko setvijo kupiti.

To in uno utegne včasih prav biti, pa to in uno ima svoje napake.

Če si kupimo spomladi močno živino, je res, da imamo koj za delo dobro živino; če si pa kupimo na zimo mlado živino, češ da se bo čez zimo že podelala, se večkrat okupimo. Nasproti temu je pa spomladi večidel draga in predraga; in kdor si hoče prodano živino že čez zimo nadomestiti s kupljeno novo, mora imeti klaje za potrebo.

Vse to gré pomisliti gospodarju.

Ali pa bo gospodarju več neslo, da vprežno živino pred zimo prodá ali da jo čez zimo obderži in spita? to je vprašanje, na katero se le more prav odgovoriti, ako se pomisli troje:

Vselej bo gospodar gotovo zgubo imel s pitanjem, ako pita živino, ki je je malo več kot kost in koža, ki nima zob in je že tako stara, da želodec nima prave moči več, da bi hitro kuhal in popolnoma prekuhal povžito klajo. Tudi bo imel gotovo zgubo, ako mora klajo drago kupovati.

Dobiček pa bo imel gospodar vselej od pitanja, ako je njegova živina, vprežna ali molzna, dosti dobro rejena, in če ne une ne te ni dalje časa imel kakor tako dolgo, dokler je še v pravih letih za pitanje.

Sploh se misli, da voli so za pitanje naj pripraviši, kadar so 6 let stari, ker v teh letih so popolnoma dorastli. Krave so že z 2 ali 3 leti in pozneje v vsaki starosti za pitanje pripravne kakor hitro se več ne ubrejijo.

Ker pa so voli in krave ravno takrat za vprego in za molžo naj bolji, kadar so popolnoma dorastli, in če so doraseni voli in krave za to in uno potem skoz 4 do 6 let naj bolj pripravi, je vprašanje: v katerih letih se še spleča v pitanje obernjena klaja?

Na leta ni treba gledati, ampak le na to: ali ima živina še zobé, ali je zdrava in ni shujšala, in ali ni domá pridelana ali pa kupljena klaja predraga?

To tedaj, to je, natura živine naj bo vodilo gospodarju, ne pa, da bi štel le leta. Marsikter stareji vol bo za delo še dober in tudi pitanje se bo še splečalo, ako ima gori imenovane lastnosti; tako tudi marsiktera stareja krava; nasproti pa je včasih treba mlajšega vola izpreči in mlajšo kravo iz verste molznih krav postaviti, ako ju hočemo ob pravem času in z dobičkom spitati. Marsikteri vol in marsiktera krava že pojemlje v delu in molži z 8 leti, ko sta kter drug vol in ktera druga krava še z 12 leti dobra. Nahajajo se voli, kateri rastejo do 9. ali celó do 10. leta.

Neki gospodar je hotel zvediti: ali se spleča izprežene vole pitati, in je več po 12 in 13 let starih volov za poskušnjo pital. Vse je natanko zapisal. Vagala sta dva živa vola pred pitanjem okoli 2870 funtov, mesarska teža je bila

prevdarjena na 1450 funtov; bila sta tedaj precej dobro rejena. 5 mescov jih je pital in na drobno zapisaval vse stroške za klajo, steljo, sol in strežbo. Pitati ju je začel 1. prosenca in zadnjega maja jenjal. Vagala sta sedaj živa 4440 funtov, mesarska teža obéh pa je znašala 2670 funtov. Pred pitanjem je mesar za nju ponujal 319 fl., tedaj po 22 fl. za cent mesa, spitana pa sta bila prodana za 720 fl. 54 kr., tedaj po 27 fl. cent mesa. Na cent žive teže je tedaj pred pitanjem prišlo nekoliko čez 40 funtov mesarske teže, po pitanji pa čez 60 funtov.

Stroški pitanja pa so bili, ako se tudi gnoj v rajtengo vzame, ki ga je gospodar pridobil, skor za polovico manji.

Nauk iz teh skušinj je: Če vprežna ali molzna živina ni več prav za delo ali molžo, pa ni še shujšala in ne zob zgubila, in če tudi ni prestara in klaja tisto leto tudi ne predraga, se prav dobro spleča, ako jo gospodar spita, preden jo mesarju proda.

Gospodarske novice.

(Živine našega cesarstva, ki bo prihodnji mesec na ogled postavljena v Parizu), bo skupaj 323 glav, namreč goved 93, ovác 216, prešičev 14. Peljala se bo živina po železnici na cesarske stroške; tiroljska, pingavska in salcburška se bo naravnost napotila v Monakovo; iz vsih družih avstrijskih krajev se bo snidila v Pragi 9. in 10. dan maja; na določeni postaji se bo zbrala vsa skupaj, da se potem bo peljala v Strasburg na Francozko. Živino bojo spremljali zanesljivi varhi in hlapci, ki imajo napravljene biti po národni šegi svojega kraja; za 20 ovác je namenjen en ovčar in pa en hlapec, za 6 goved pa tudi en varh, kateri bojo za to po 2 fl. do 2 fl. 48 kr. na dan plačila dobivali. Za živino iz našega cesarstva je francozko ministerstvo določilo 50 premij, vrednosti 25.500 frankov (po našem dnarji čez 10.000 gold.) — Od vis. ministerstva notrajnih oprav določeni odbor na Dunaji je volil živino, ki naj se iz našega cesarstva pelje v Pariz v razstavo; iz Štajarskega bo šlo 14 goved, iz Koroškega dve kravi in 4 ovce iz Jezera (Seeland), iz Krajskega 1 junec iz grajšine na Fužinah gosp. predsednika krajske kmetijske družbe; vis. ministerstvo je določilo, da koroška živina naj pride v Ljubljano in odtod bo s krajsko vred šla 6. dan majnika po železnici naprej; en Krajnec v zali obleki krajskega kmeta bo za varha šel s temi sedmerimi glavami v Pariz; morebiti pervikrat bojo v Parizu vidili národno obleko krajsko; nikoli pa tudi ni bila lepša priložnost krajskemu kmetu Pariz zastoj viditi, v kratkem času veliko sveta obhoditi in viditi zbirko naj imenitniše živine celega sveta tako rekoč na enem kupu.

(Cena derv v našem cesarstvu preteklega mesca sušca). Seženj (klafta) terdih derv 36 pavcov dolgih je veljal pretekli mesec v Krakovi (v Galicii) 13 do 15 fl., v Lvovu 14 do 16, v Sebinji (na Erdeljskem) 11, v Budimu (na Ogerskem) 14 do 16, v Temešvaru 9, v Berni 15 fl., v Pragi 15 fl. 45 kr., na Dunaji 22, v Gradcu 9 fl. 14 kr., v Lincu 16 fl. 20 kr., v Boenu (na Tiroljskem) 10 fl. 30, v Ljubljani 8 fl. 10 kr.